

Pohjois-Pohjanmaan liiton ja kuntien esitykset hallitusohjelmatavoitteiksi

Vaikuttamistyön lähtökohdat eduskuntavaaleihin ja hallitusohjelmaneuvoitteluihin keväällä 2027

Pohjois-Pohjanmaan liiton ja kuntien esitykset hallitusohjelmatavoitteiksi valmistellaan jatkuvassa vuoropuhelussa kuntajohtajien kanssa

- Koillismaa: Kuusamo, Taivalkoski (9.6. Taivalkoski)
- Oulun seutu: Oulu, Ii, Hailuoto, Kempele, Lumijoki, Liminka, Muhos, Tyrnävä (24.8. Kempele)
- Raahen alue (läntinen): Raahen alue, Siikajoki, Pyhäjoki, Oulainen, Siikalatva (25.8. Siikajoki)
- Ylivieska-Kalajoki-Nivala -alue: Ylivieska, Kalajoki, Merijärvi, Alavieska, Nivala, Sievi (29.10. Kalajoki)
- Raahen alue (itäinen): Haapavesi, Pyhäntä, Kärsämäki, Haapajärvi, Reisjärvi, Pyhäjärvi (1.9. Kärsämäki)
- Oulunkaari: Pudasjärvi, Utajärvi, Vaala (4.6. klo 12-14 Oulu)

Keskeiset tausta-aineistot

- Valtiovarainministeriön virkapuheenvuoro 2026: Luota tulevaan (10/2026)
- Valintojen Suomi - kansliapäälliköiden pääviestit hallitusvaihdokseen (julkaistu 5/2026)
- VNK: Pohjoisen Suomen ohjelma 2.0 (valmistelu käynnistynyt syksyllä 2026)
- Maakunnat 2.0 ja **selvityshenkilö Kari Häkämiehen raportti (valmis 11/2026)**

- **Esityksiä päivitetään ja tarkennetaan toimintaympäristön muutosten ja tilanteiden mukaan syksyn ja kevään aikana**

Menestystä maakunnasta

t&k-investoinnit
934,4 milj. € = **10,5 %**
koko maasta

36 %
Suomen tuulivoimasta

maidontuotanto
yli **miljoona**
litraa päivässä
=
17 % koko maan
tuotannosta

Nuorten maakunta

joka 12. lapsi
syntyy meillä

418 000 asukasta

7,4 %
Suomen
väkiluvusta

Keski-ikä
42,1 vuotta joka kuudes on
alle 15-vuotias

Pohjois-Pohjanmaa

2. suurin
maakunta

12 %
koko maasta

pinta-ala
36 834 km²

217 500 asukasta

Keskuskaupunki

Oulu

5. suurin
kaupunki Suomessa

Hyvinvointia metsästä

Metsää **25 326 km²**

=
lähes **Belgian** pinta-ala

Kansallispuistot: Oulanka, Syöte,
Rokua ja osa Hossasta

LUONNOS

**POHJOIS-
POHJANMAA**
COUNCIL OF OULU REGION

Hallitusohjelman esitysten pääteemat kiteytyvät neljään strategiseen kokonaisuuteen

- Puhdas energia, teolliset investoinnit ja kuntien verotulot – pohjoista virtaa Suomen kasvuun
- Osaaminen, työllisyys, TKI ja kaksikäyttö – pohjoista kilpailukykyä
- Saavutettavuus ja pohjoinen yhteistyö – pohjoinen on portti länteen
- Alkutuotanto, metsät ja luonnonvarat – pohjoinen turvaa huoltovarmuuden

Pääteemojen lisäksi Pohjois-Pohjanmaan toimijoiden yksityiskohtaisia esityksiä on koottu *Pienet panostukset valtiolta, suuret vaikutukset alueellisesti* -teemaan.

**Puhdas energia,
teolliset investoinnit ja
kuntien verotulot –
pohjoista virtaa
Suomen kasvuun**

Puhtaan energian tuotanto ja teollisuus sijoitetaan lähelle toisiaan

Hallitusohjelmassa tulee edistää sellaisia konkreettisia toimia, jotka kannustavat energiaintensiivistä teollisuutta sijoittumaan alueelle, jossa tuotetaan merkittävä osa Suomen puhtaasta ja uusiutuvasta energiasta. Lisäksi hallitusohjelmassa on varmistettava ydinvoimalan rakentuminen Pyhäjoen Hanhikivelle.

Tämän seurauksena:

- *vahvistetaan Suomen kilpailukykyä, kansallista energiaturvallisuutta ja huoltovarmuutta*
- *vahvistetaan kuntien verotulopohjaa sekä parannetaan puhtaan energian tuotannon sosiaalista hyväksyttävyyttä yhdistämällä tuotannon ja teollisuuden hyödyt samoille alueille*
- *vähennetään pohjois–etelä-suuntaisen sähkönsiirtoverkon (miljardiluokan) investointitarpeita*
- *vakautetaan sähköjärjestelmää sekä mahdollistetaan puhtaan teollisuuden ja vetytalouden investointeja*

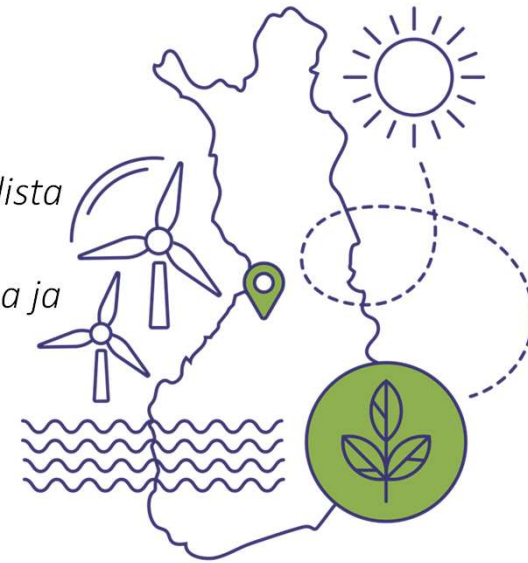
Energia- ja teollisuuspolitiikan tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus, jossa uusiutuvan energian tuotanto, sähkönsiirto ja teolliset investoinnit tukevat toinen toisiaan.

Teollisuutta uudistavat investoinnit ja energiansiirto

Hallitusohjelmassa tulee turvata teollisuuden uudistuminen puhtaalla ja kilpailukykyisellä energialla sekä toimivilla sähkö- ja vetyverkoilla.

Hallitusohjelmassa tulee:

- *varmistaa Raahen terästeollisuuden uudistaminen ja satamaväylän syventäminen tarvetta vastaavaksi*
- *vahvistaa datakeskusekosysteemejä, hukkalämmön hyödyntämistä ja kiertotaloutta sekä paikallista puubiotoutta ja vähähiilistä rakentamista*
- *edistää maa- ja merituulivoimainvestointeja sekä tukea vetytuotantoa, hiilidioksidin talteenottoa ja näihin liittyviä pilotteja. Tutkakompensaatiota tulee edistää markkinalähtöisesti.*
- *nopeuttaa sähkön ja vedyn verkkoinvestointeja ja liittymiä sekä varmistaa Fingridin kyky vastaanottaa uusi tuotanto ilman viiveitä*
- *mahdollistaa Gasgrid Finlandin investointikyky vetyverkkoon tarvelähtöisesti*

Raahen terästeollisuus tuottaa 8 % Suomen hiilidioksidipäästöistä. Toimiva sähkö- ja vetyinfrastruktuuri on edellytys vihreän siirtymän investoinneille ja Suomen teollisuuden kilpailukyvyille. Sähkömarkkinalain uudistuksella on varmistettava sähköverkon kapasiteetin kasvu ja uusien liittymien sujuva rakentaminen.

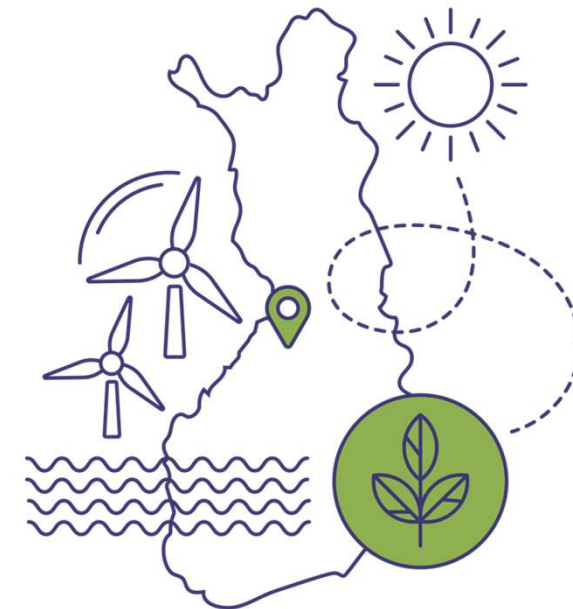
Kunnilla pitää olla kannustimet toimia puhtaan siirtymän mahdollistajina

Hallitusohjelmassa tulee pitää kiinni kuntien taloudellisista kannustumista edistää uusiutuvan energiantuotannon investointeja.

Tämä edellyttää:

- *uusiutuvan (vesi-, tuuli- ja aurinkovoimaloiden) ja puhtaan energian tuotannosta aiheutuvien kiinteistöverojen säilyttämistä täysimääräisesti jatkossakin kunnissa ilman kompensatioita*
- *energian ja teollisten investointien verotuottojen ja muiden talousvaikutusten ennakoitavuutta kunnissa*
- *paikallisen hyväksyttävyyden vahvistamista oikeudenmukaisella hyötyjen jakautumisella*

Kuntien täysimääräiset kannustimet ovat ratkaisevia uusiutuvan ja puhtaan energian tuotannon kasvun ja investointien hyväksyttävyyden kannalta myös jatkossa.

Osaaminen, työllisyys, TKI ja kaksikäyttö – pohjoista kilpailukykyä

Pohjoinen Suomen geostrategisena vahvuutena

- Pohjoisen kilpailukyky, elinvoima ja resilienssi palvelevat koko Suomen ja Euroopan etua. Hallitusohjelmassa tulee määrätietoisesti vahvistaa pohjoisten alueiden roolia Suomen turvallisuus- ja elinkeinopolitiikassa. Euroopan suvereniteetin vahvistamiseksi tarvitaan kansallista yhteistyötä sekä EU:n aluekehitysrahoituksen kohdentamista pohjoisten harvaan asuttujen alueiden elinvoiman ja kasvun tukemiseksi.

Tämä edellyttää:

- *Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisten alueiden ja valtion yhteisen Forum North –toiminnan käynnistämistä*
- *Pohjoisen Suomen ohjelma 2.0 valmistelua ja käynnistämistä yhdessä alueiden kanssa*
- *Maakunnan liittojen roolin vahvistamista aluekehittäjänä ja ohjelmaaperustaisen kehittämisen jatkumista. Tämä edellyttää maakunnallisia rahoituskehyksiä ja välittävän viranomaisen tehtäviä.*

NSPA-erityisrahoitus sekä kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma

Kansallisessa ja alueellisessa kumppanuussuunnitelmassa (NRPP) on määriteltävä, mille alueille sen investoinnit kohdennetaan. Alueellinen kohdennus ei tällä hetkellä sisälly ohjelmaan oletuksena, vaikka se on aluelähtöisen toimeenpanon edellytys. Ohjelmataason alueellisella kohdennuksella turvataan kaikkien maakunnan liittojen asema aluekehittämisen vastuuviranomaisina.

Hallitusohjelmassa tulee turvata myös jatkossa Suomen liittymissopimukseen perustuva, vakavista ja pysyvistä haitoista kärsivien pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-erityisrahoitus sekä NRPP-ohjelman alueellinen kohdennus. NSPA-erityisrahoituksen kohdentamisella turvataan pohjoisten harvaan asuttujen alueiden pysyviin olosuhteisiin perustuva erityisasema. Investoinnit työvoiman saatavuuteen ja työllisyyden vahvistamiseen ovat välttämättömiä inhimillisen pääoman kehittämiseksi.

Tämä on perusteltua seuraavien tekijöiden vuoksi:

- *NSPA- erityisrahoituksen turvaaminen on keskeistä, jotta Itä- ja Pohjois-Suomessa voidaan jatkossakin EU-osarahoittaa alueellisia investointeja ja parantaa yritysten rahoituksen saatavuutta.*
- *Ilman Komission NSPA -korvamerkintää ja kansallista kohdennusta Suomi menettää EU-liittymissopimuksessa 1994 neuvottelemansa erityisrahoituksen.*
- *NSPA-rahoitus on investointi Euroopan puhtaaseen energiaan, arvoketjuihin, turvallisuuteen ja kilpailukykyyn.*

Reilut, toimivat ja kilpaillut sisämarkkinat ovat EU:n suurin vetovoimatekijä. Sisämarkkinoiden toimivuus edellyttää koheesiorahoitusta ja aluelähtöistä ohjelmatyötä tasaamaan alueellisia kehityseroja.

Kaksikäyttöteknologiat ja TKI-investoinnit vauhdittavat Suomen kasvua

Hallitusohjelman toimilla tulee vahvistaa Pohjois-Pohjanmaan asemaa pohjoisena innovaatiokeskuksena. Alueen vahvuudet ovat kasvuyritykset, tietoliikenneteknologia, 6G, siruteknologiat ja AI Gigafactory. Kaksikäyttö- ja puolustusteollisuuden TKI ovat uuden kasvun ajureita.

Tämä edellyttää:

- *Panostusta alueen korkeakoulujen ja toisen asteen koulutukseen sekä yritysinvestointien kytkemistä osaamisen kehittämiseen vahvistamalla tutkimusympäristöjä*
 - *6G-, tekoäly-, kyberturvallisuus- ja ohjelmisto-osaamisen TKI-panostukset Oulun seudulle*
 - *rahoitusta turvallisuuskriittisille teknologioille sekä tutkimus- ja testausympäristöille hyödyntämällä NATO- ja DIANA-yhteistyötä*
- *Puolustus- ja turvallisuusteollisuuden ekosysteemin sekä arktisten testi- ja kenttäympäristöjen kehittäminen osana kansainvälistä puolustusyhteistyötä ja kansallista puolustusinfraa*
 - *Pohjoisen pk-yritysten yhteistyön tiivistäminen suurten investointien ja tutkimusympäristöjen ekosysteemeihin*

Pohjois-Pohjanmaa on merkittävä alue Suomen teknologiselle kilpailukyvyllle, kaksikäytölle ja teolliselle kasvulle. Kasvu perustuu Oulun seudun vahvaan ICT- ja tietoliikenneosaamiseen, korkeatasoiseen tutkimus- ja koulutusjärjestelmään sekä teknologia, energia ja datatalouden investointeihin.

Osaava työvoima ja vaikuttavat työllisyyspalvelut

Pohjois-Pohjanmaalla käynnistyvät suurinvestoinnit edellyttävät työelämälähtöistä koulutusta koko maakunnassa, työperäistä maahanmuuttoa ja toimivia työllisyyspalveluja.

Osaavan työvoiman kouluttamiseksi hallitusohjelmassa tulee:

- *Tunnistaa toisen asteen koulutuksen rooli alueellisen työvoiman saatavuuden turvaamisessa ja vihreän siirtymän osaamistarpeissa*
 - *Lisätään koulutuksen aloituspaikkoja alueellisen työvoima- ja osaamistarpeen perusteella erityisesti tekniikan, energia- ja luonnonvara-alan koulutuksissa*
- *Mahdollistaa alanvaihto, täsmäkoulutus ja pätevyityminen esimerkiksi aikuiskoulutustuella muuttuvien työmarkkinoiden tarpeisiin (suomen- ja englanninkielinen koulutus) yhteistyössä korkeakoulujen, toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja yritysten kanssa*
- *Oulun yliopistossa käynnistetään farmasian koulutusohjelma alueellisten tarpeiden perusteella*

Vaikuttavien työllisyyspalveluiden toteuttamiseksi hallitusohjelmassa tulee:

- *Lisätä valtion rahoitusta kuntien ja työllisyysalueiden tehtäviä ja aiheutuvia kustannuksia vastaavaksi. Huomioida alueelliset erityispiirteet, asiakastarpeet ja ns. sakkomaksut sekä kehittää vaikuttavia ja tehokkaita palveluja.*
- *Uudistaa työttömyysturvaa kannustavammaksi sekä selkiyttää työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden työnjakoa.*

Saavutettavuus ja pohjoinen yhteistyö – pohjoinen on portti länteen

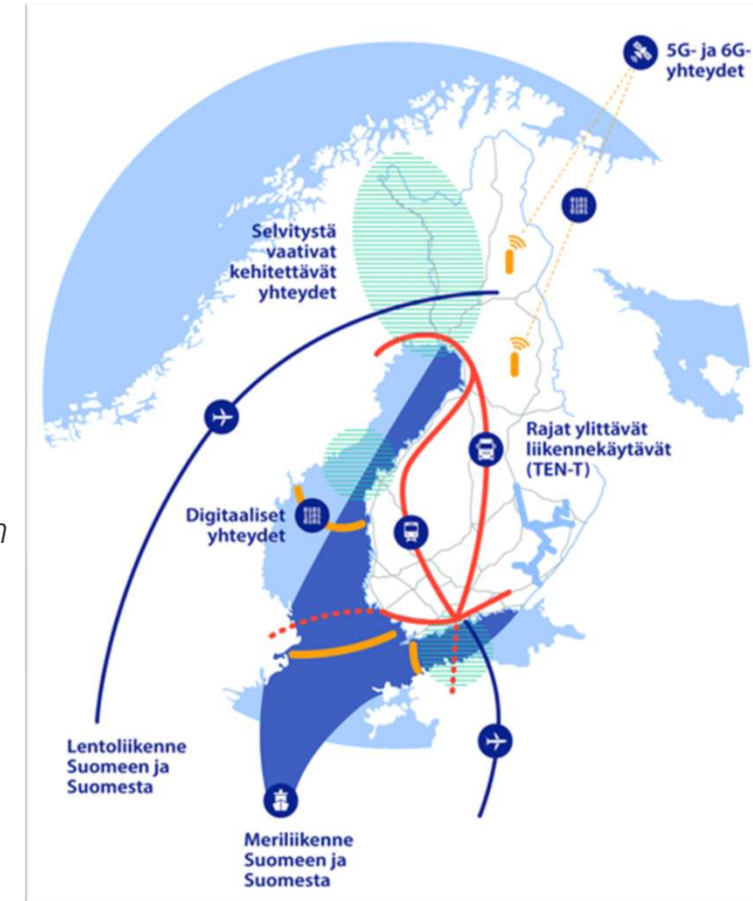
TEN-T-ydinverkko Suomen liikennepolitiikan kärkihankkeeksi

Hallitusohjelmassa tulee sitoutua pääradan pitkäjänteiseen kehittämiseen pääratastrategian mukaisesti. Päärata on koko Suomen saavutettavuuden, viennin ja huoltovarmuuden runko.

Hallitusohjelman tulee sisältää:

- päätös Ylivieska–Liminka-kaksoisraiteen ratasuunnittelun käynnistämisestä ja toteutuksesta
- Päärata-paketti: pääradan välityskyvyn, toimintavarmuuden parantaminen ja nopeusrajoitusten poistaminen kustannustehokkailla ja kohdennetuilla toimilla
- Rail Nordica: eurooppalaisen raideleveyden vaiheittainen toteuttaminen Ouluun ja Rovaniemelle
- Yhdistettyjen kuljetusten ja terminaalitoimintojen vahvistaminen eri raideleveyksillä

Päärata ja Rail Nordica tukevat vientiä, saavutettavuutta ja huoltovarmuutta. Yhteydet länteen auttavat varautumaan eteläisten meriyhteyksien häiriöihin.

Tieverkon kehittäminen ja kunto on turvattava

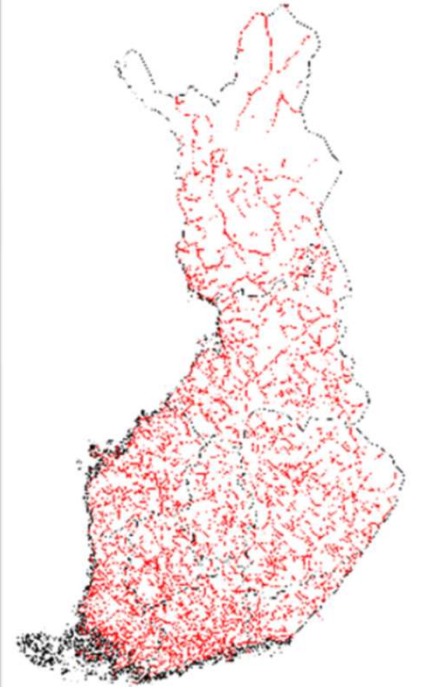
Hallitusohjelmassa tulee tehdä investointipäätökset valtatie 4 lin ohikulkutiestä, valtatie 20 Korvenkylä-Kiiminki parantamisesta ja valtatie 8 Limingan kohdan ja ohituskaistojen kehittämisestä sekä vahvistaa tienpidon rahoitusta. Lisäksi on varauduttava suurhankkeiden tarvitsemiin liikennetarpeisiin.

Hallitusohjelman tulee sisältää:

- *TEN-T –ydinverkon vaatimusten täyttäminen sekä liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen valtatiellä 4.*
- *tieverkon korjausvelan vähentäminen ja raskaan liikenteen tarpeiden huomioiminen tieverkon ylläpidossa*
- *Kansallisen pääväyläasetuksen täydentäminen valtatiellä 22 (Oulu-Kontiomäki-Kajaani)*
- *elinkeinoelämän kuljetusten toimintavarmuuden sekä maaseudun saavutettavuuden ja turvallisuuden parantaminen.*

TEN-T -verkot ovat Suomen vientiteollisuuden ja pohjoisen saavutettavuuden keskeisiä väyliä, ja alempi tieverkko on kriittinen maa- ja metsätalouden, teollisuuden ja alueellisen saavutettavuuden kannalta.

2036
Korjaustarpeessa olevien
tieosien määrä
31 200 km

Satamat, lentoliikenne ja matkailu

Hallitusohjelmassa tulee vahvistaa satamien ja lentoliikenteen kansainvälistä saavutettavuutta, elinkeinoelämän kilpailukykyä ja matkailun kasvua.

Tämä edellyttää:

- *satamaväylien syventämistä sekä Oulun, Raahen ja Kalajoen satamien saavutettavuuden ja kapasiteetin kehittämistä vientiteollisuuden merikuljetusten toimintavarmuuden turvaamiseksi*
- *satamien kytkemistä energia-, teollisuus- ja logistiikkainvestointeihin sekä toimivia satamayhteyksiä ja jäänmurtoa*
- *toimivia kotimaan ja kansainvälisiä lentoyhteyksiä matkailun, investointien ja kansainvälisen kaupan kasvattamiseksi*
- *matkailun saavutettavuuden parantamista etenkin kesällä, ympärivuotisuutta, kansainvälistä markkinointia sekä pohjoisen hyödyntämistä Suomen maakuvatyössä*
- *matkailun ja luontokohteiden infrastruktuurin parantamista sekä lentoyhteyksien ja kenttäkapasiteetin turvaamista huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden tarpeisiin*

Toimivat meri- ja lentoyhteydet turvaavat Pohjois-Suomen viennin, kansainvälisen saavutettavuuden ja huoltovarmuuden pohjoisissa olosuhteissa.

Alkutuotanto, metsät ja luonnonvarat – pohjoinen turvaa huoltovarmuuden

Biokaasu, ravinnekierto ja energiaomavaraisuus parantamaan maatalouden kannattavuutta

Hallitusohjelmassa tulee käynnistää pohjoisen maatalouden investointi- ja riskienhallintapaketti. Maatalouden kilpailukyky on keskeinen osa Suomen huoltovarmuutta sekä maaseudun elinvoimaa ja hyvinvointia. Hallitusohjelmassa tulee vahvistaa maatalouden biokaasu- ja ravinnekiertoa, jonka avulla voidaan parantaa myös maatilojen energia- ja ravinneomavaraisuutta.

Tämä edellyttää:

- *tilojen kannattavuuden ja investointikyvyn parantamista*
- *biokaasulaitosten investointien ja käyttöönoton edistämistä*
- *ravinteiden kierrätyksen ja lannoiteomavaraisuuden vahvistamista*
- *maatilojen energiantuotannon ja liikennekaasun paikallisen hyödyntämisen tukemista*
- *maatalouden sivuvirtojen tehokasta hyödyntämistä osana kiertotaloutta*

Biokaasu ja ravinnekierto yhdistävät huoltovarmuuden, ilmastotavoitteet ja maatalouden kannattavuuden.

Metsähallituksen vaikuttavuus ja tuottojen alueellinen tuloutus valtion maiden kehittämiseksi

Hallitusohjelmassa tulee vahvistaa Metsähallituksen toiminnan alueellista vaikuttavuutta valtion mailla. Valtion metsävarojen kestävä käyttö ja sen yhdistäminen Metsähallituksen muiden tehtävien hoitamiseen vahvistaa samanaikaisesti sosiaalista hyväksyttävyyttä, aluetaloutta, luonnon monimuotoisuutta ja alueellista elinvoimaa.

Tämä edellyttää, että:

- hallitusohjelmassa päätetään prosentti(osuus), joka Metsähallituksen metsätalouden ja kiinteistökehityksen liiketoiminnasta syntyvästä tuotosta tuloutetaan ja kohdennetaan sille alueelle, josta tuotto syntyy. Alueelle tuloutettava osuus kohdennetaan valtion maiden luonto-, matkailu- ja virkistyskohteiden ylläpitoon ja kehittämiseen.*

Metsähallituksen alueellinen tulouttaminen auttaa lisäämään valtion maiden kestävää ja alueellisesti hyväksyttävämpää metsien käyttöä ja kiinteistökehitystä.

Pienet panostukset valtiolta, suuret vaikutukset alueellisesti

Kuntien aseman ja kuntatalouden vahvistaminen

- Kuntien valtionosuus uudistetaan vastaamaan kuntien nykyisiä tehtäviä
- Kuntien itsehallintoa tulee vahvistaa (maapolitiikka, kaavoitus ja rakennusvalvonta sekä työllisyys- ja yrityspalvelut) ja normeja purkaa
 - Hankintalain korjaussarja (10 % in-house omistusosuus) sovittamalla sääntely yhteen EU:n tulevien tavoitteiden kanssa
 - Rakennusvalvonnan järjestämisen alaraja (50 000 as.) kumotaan ja valvonnassa vahvistetaan kuntien vapaaehtoisia ja sopimuksellisia menettelyitä
- Valtion vesihuoltorahoituksen tason korotus
- Pankkitoiminta: yritysrahoitus ja asuntolainojen valtiontakaus

Kulttuuri ja yhteisöllisyys asukkaiden voimavarana

Kulttuuri, vapaa sivistystyö ja nuorten rajat ylittävä yhteistyö vahvistavat yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja nuorten kiinnittymistä pohjoisille alueille.

Hallitusohjelmassa tulee:

- vahvistaa vapaan sivistystyön ja kulttuurijärjestöjen toimintaedellytyksiä painottaen lapsia, nuoria ja haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä*
- lisätä kulttuurihyvinvointi hyvinvointikertoomaan ja resursoida toiminta sekä kulttuurin ohjaus- ja lähetemalli STM:n ja OKM:n tuella*
- tukea nuorten hyvinvointia ja osallisuutta rajat ylittävällä pohjoismaisella yhteistyöllä sekä perustaa pysyvä nuorten yhteistyöfoorumi pohjoisille alueille*
- uudistaa kuntien kulttuuritoimintalain mukaista toimintaa alueellisen kulttuuriyhteistyön ja vastuuorganisaation mallilla*
- Vahvistaa järjestöjen roolia yhteiskunnan rakentajina, kehittäjinä, palveluiden tuottajina ja kokonaisturvallisuudessa turvaamalla järjestötyön toimintaedellytykset ja riittävät resurssit tuottaa palveluita.*

Kulttuuri ja yhteisöllisyys luovat uskoa pohjoisen elinvoimaan, hyvinvointiin ja tulevaisuudelle. Järjestöt ovat toimija- ja kehittäjäkumppaneita Pohjois-Pohjanmaan kunnille ja hyvinvointialue Pohteelle. Ne tuottavat palveluja ja paikkaavat palvelujärjestelmän katveita sekä varmistavat tukien kohdentumista. Järjestöt luovat perustan inhimillisesti ja sosiaalisesti kestäväälle yhteiskunnalle vahvistamalla osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja ennaltaehkäisevää työtä, erityisesti alueilla ja väestöryhmissä, joita julkiset palvelut eivät tavoita riittävästi.

Pienet panostukset valtiolta, suuret vaikutukset alueellisesti

- Pohjoisen kuljetustuki on turvattava. Tuki vahvistaa yritysten kilpailukykyä kompensoimalla pitkistä etäisyyksistä aiheutuvia logistisia kustannuksia, edistää vientiä ja teollisia investointeja ja parantaa yritystoiminnan edellytyksiä koko maakunnan alueella.
- Hallituksen on osoitettava rannikkomaakuntien liitoille toimintarahoitus merialuesuunnitteluun.
- Hallituksen on osoitettava Suomen Geoparkeille pysyvä rahoitus Suomen Unesco Global Geopark -organisaatioiden esittämällä hallintomallilla (GTK).
- Vesistöjen kehittämiseen ja vaellusesteiden purkuun osoitetaan pitkäjänteinen rahoitus (NOUSU-ohjelma).

